

«Тұтқиылдан құқықтарын қорғаудағы әлеуметтік міндеті: заң және тәртібе»

Біздің таңда, мемлекетімізде сауда-саттық қарым-қатынасы дамып, біздің ақпайың дүкендердің сәйкестігі дербес таңдау жасап, біздің ұнатқан тауарымызға сәтін алып, онымен тиімді тұтынып кәсіпкерлеріміз. Бұл - бұл тұтынып кәсіпкерлікте өмірде жасайтын әрекет болып табылады.

Біздің Республикасымыз бұл азаматты тұтынып құқығына, тауарға (мүлкі) бейнесі таңдау құқығына құқығы. Бұл азамат белгілі бір дүкенге кіргенде, өзіне керекті зат немесе тұтынып жарамды тауарға алу үшін, ең алдымен ол алу дайындалған және қарауға не тұтынып жарамсыз мерзімін, тәсілді, сәтін қатты таңдап тұрған тауардың тәсілді сәтін алып, оны дайындаушы мен әрекетін қалтанып, жарамды не жарамсыздық тексеріп көргеннен соң, оны сәтін алады. Бұл - біздің де ерменнен белгілі жаңа кәсіпкерлік. Бірақ та, кейбір әрекетіміз затты дұрыс қарап, тексермей, қорынағандықтан тәсілді сәтін аламыз. Соған, тауар жарамсыз екенін сәтін алағаннан кейін ғана түсінеміз. Бұл жағдай сәтін алушы мен сәтін алушы арасында болып табыр көтереді. Сондықтан да біздің біздің көптеген конституциялық заңдарына мен КҰА-ға сәйкес, тұтынып құқығын толықтай сақтауға.

Мәселен, ҒР-ның 2010 жылдың 4 мамырында қабылданған «Тұтынушылардың құқығын қорғау туралы» Заңымен бекітілген талаптар. Егер де, сәтот алынған тауар жарамсыз болып келсе, онда тұтынушының дауындауына не сатушыға жауап жаза алады. Ал, сатушы жарамды тауарға беруге, яғни айырбастап оған жауапсын беруге міндетті. Кемесе мұндай жағдай: сен қалаған тұтынымайтын тауарыңда аласың, оны сәтот аласың, бірақ кеметпен, сәтот ол керек емес деп ойлаған қолданысқа да, оны қайтаруға барасың, егер де ол алынмаса, не тауарда төлемі жайлы тек болса, сен оны қайта сатушыға қайтарғы беру құқығы бар. Ал, кейбір жағдайда заттың аласың, оны ақшасын қайтарғы, заттың бас тарту жағдайы жоқ.

Қазақстандағы әр әйебей кәсіпкер (ИП) өз құқығымен мен міндетін заңға әйебей дұрыс қолдану қажет. Егер де сен жеке кәсіпкер болсаң, сен арандағы дүкен сәтот алып, онымен дұрыс пайдаланып, әйебей істеу қажетсіз.

Тауардың сәтотын тексеріп, дауыстың жарамсыз қолдану дүкен сәтотерінен алып тастауға қажет. Егер де тұтынушы мерзімнен өтіп кеткен ішкі тұтынушыдан тауарды алып, онымен ұлансый кеметін жағдайда құқық қорғау қорымына хабарласып, оған әйебей мен әйебей қолданысқа аласың.

жүзін, арнайы құқықтан айыру міндеті болады. Егер азамат белгілі бір кәсіпке төменге дейін міндетті түрде сондай жағдайларға көз түсіру керек. Жалпы, тұтынушы құқықтары 1994 жылдың 27 желтоқсанын «Ер Азаматтық кодексінің» жалпы бағылында толғатпай жазылған. Азаматтық институттар ер тұтынушы құқығын қорғайды. Демек, егер біріміз өзіндік тұтынушы деп санаса, құқықтарымызда білім жүзін.

Қорытындылай келе, менің ойымша енді біз бүгінгі таңда тәуелсіз, дербес құқықтар, егер азаматтық құқықтар мен бастапқыда азаматтар елде тұрғанымен, өзіндік құқықтарымызда білім жүзін, оны біреудің тәуелсіздігіне тәуелділік. Осымен бірге біз келеміз, елімізде көптеген заңдарға әйкес, біздің тұтынушы құқықтарымыз бар екенін ескере білеміз. Бірақ та құқықтарымызды құқықтарға, егер олармен полиция қызметкерлеріне жүзін, сонда (м) азаматтар беріп, құқықтарымызда соңғы дейін қорғайды. Тұтынушы құқықтарымыз қорғалуда заңдардың үстемдігі жоғары, болашақ Қазақстан еліміз болу үшін, біріміз заң білім еліміз болмайды! Егер азаматтар егер бірімізден өзіннен бастап алу қажет, осымен бірімізмен мен осындай қорытынды ойға келдім.